

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Yleisradio Oy:stä annettua lakia. Lakiin lisättäisiin Yleisradion toiminnan ja talouden avoimuutta koskevat säännökset, täsmennettäisiin Yleisradion varautumiseen liittyvää tehtävää sekä joustavoitettaisiin Yleisradion hallintoneuvoston jäsenmäärää. Muutokset perustuvat parlamentaarisen Yle-työryhmän mietintöön. Lisäksi lakiin lisättäisiin median vapautta koskevaa EU:n asetusta täydentävät säännökset Yleisradion toimituksellisesta päätöksenteosta vastaavien johtohenkilöiden valintaa ja erottamista koskevista perusteista ja menettelyistä. Lakiin tehtäisiin samalla teknisiä muutoksia.

Avoimuutta koskevien säännösten tavoitteena on lisätä Yleisradion toiminnan julkisuutta. Lain muutos lisäisi Yleisradion velvollisuuksia julkaista toimintaansa ja talouteensa liittyviä tietoja yleisölle. Samalla Yleisradion hallintoneuvoston tehtäviin lisättäisiin avoimuusvelvoitteen ja varojen käytön tehokkuuden valvonta. Yleisradion johtohenkilöiden valinta- ja erottamisperusteiden ja –menettelyjen tavoitteena on edistää Yleisradion riippumattomuutta ja toimituksellista itsenäisyyttä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 8.8.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Kansallinen valmistelu	3
1.2 Eurooppalaisen medianvapausasetuksen valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Kansallinen lainsäädäntö	4
2.2 Eurooppalainen medianvapausasetus	5
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset	7
4.2.1 Vaikutukset Yleisradion toimintaan	7
4.2.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset ja vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin	8
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	8
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	8
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	9
5.2.1 Ruotsi	9
5.2.2 Norja	9
5.2.3 Tanska	9
5.2.4 Alankomaat	10
6 Lausuntopalaute	10
6.1 Vastaavien toimittajien asema	10
6.2 Avoimuusvelvoite	11
6.3 Muut asiat	12
7 Säännöskohtaiset perustelut	12
8 Voimaantulo	16
9 Suhde muihin esityksiin	16
9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	16
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	16
10.1 Sananvapaus	16
LAKIEHDOTUS	18
Laki Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta	18
LIITE	21
RINNAKKAISTEKSTI	21
Laki Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta	21

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Kansallinen valmistelu

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa linjataan Yleisradion (Yle) rahoituksen ja varojen käytön avaamisesta julkiseksi osakeyhtiölain puitteissa. Hallitusohjelman mukaisesti Ylen tulee näyttää avoimuudessa ja tehokkaassa rahankäytössä esimerkkiä. Hallitus on sitoutunut myös Ylen riippumattomuuden ja toimituksellisen puolueettomuuden vahvistamiseen. Hallitusohjelman mukaisesti Ylen tehtävistä, rahoituksesta ja yhtiön valvonnan riippumattomuuden kehittämisestä linjataan parlamentaarisesti. Valtioneuvosto asetti 12.10.2023 parlamentaarisen työryhmän tätä tarkoitusta varten. Työryhmä kokoontui 33 kertaa ja julkaisi mietintönsä 12.9.2024.

Hallituksen esitys perustuu parlamentaarisen Yle-työryhmän mietintöön. Sillä toimeenpannaan myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta mediapalvelujen yhteisestä kehiksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta ((EU) 2024/1083, eurooppalainen medianvapauslainsäädös, jäljempänä *medianvapausasetus* tai *asetus*).

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä. Hallituksen esitysluonnos oli lausuttavana lausuntopalvelu.fi-palvelussa ajalla 21.2. – 14.3.2025. Lausuntoaika oli säädösvalmistelun kuulemisoppaan ohjeaikaa lyhyempi, sillä esityksen sisältö on pitkälti linjattu valmiiksi parlamentaarisen Yle-työryhmän mietinnössä ja esityksen mukaista lainsäädäntöä sovelletaan vain yhteen toimijaan, eli Yleisradioon. Lisäksi kuulemisajan arvioinnissa pidettiin merkityksellisenä sitä, että parlamentaarinen Yle-työryhmä kuuli työnsä aikana laajasti media-alan yrityksiä, etujärjestöjä, tutkijoita ja muita sidosryhmiä ja siten parlamentaarisesti linjatut lain muutokset on valmisteltu laajojen kuulemisten perusteella. Esityksen laajuus ja sisällön ymmärrettävyys huomioiden lyhyempää lausuntoaikaa pidettiin myös hyväksyttävänä. Lausuntoja saatiin 22 kappaletta. Lausunnoista on koottu lausuntoyhteenveto, joka on saatavilla valtioneuvoston hankeikkunassa (LVM032:00/2024).

1.2 Eurooppalaisen medianvapausasetuksen valmistelu

Euroopan komissio julkaisi 16.9.2022 ehdotuksensa medianvapausasetukseksi ([COM \(2022\) 457 final](#)). Asetus on osa EU:n pyrkimyksiä edistää demokraattista osallistumista, disinformaation torjumista sekä median vapauden ja moninaisuuden tukemista Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman mukaisesti. Komission ehdotuksesta medianvapausasetukseksi annettiin eduskunnalle 10.11.2022 valtioneuvoston U-kirjelmä [U 84/2022 vp](#) ja sen jälkeen U-jatkokirje [UJ 43/2023 vp](#). Eduskunnassa asiaa käsittelevät liikenne- ja viestintävaliokunta, perustuslakivaliokunta ja suuri valiokunta. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö järjesti sidosryhmille 19.10.2022 ja 8.2.2024 kuulemistilaisuuksia, joiden tavoitteena oli tiedottaa eurooppalaisen medianvapausasetuksen sisällöstä ja neuvottelutilanteesta sekä kartoittaa suomalaisten toimijoiden näkemyksiä keskeisistä neuvottelukysymyksistä.

Eurooppalaista medianvapausasetusta käsiteltiin neuvoston audiovisuaali- ja media-alan työryhmän kokouksissa ajalla 29.9.2022–11.1.2024. Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen ([10954/23](#)) ehdotuksesta 21.6.2023. Euroopan parlamentti hyväksyi neuvottelukantansa säädösehdotukseen täysistunnossaan 3.10.2023 ([P9_TA\(2023\)0336](#)).

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 11.4.2024 [asetuksen \(EU\) 2024/1083](#) mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (eurooppalainen medianvapausasetus). Asetuksen soveltaminen on alkanut vaiheittain 8.11.2024 lähtien niin, että asetusta sovelletaan kokonaisuudessaan 8.8.2025 alkaen.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Kansallinen lainsäädäntö

Yle on valtion lähes kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Ylelle on annettu Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993, *Yle-laki*) 7 §:ssä lakisääteiseksi tehtäväksi hoitaa julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa. Yle-laissa säädetään lisäksi muun muassa yhtiön hallinnosta ja valvonnasta. Yle-lain lisäksi yhtiön tulee toiminnassaan noudattaa muuta soveltuva lainsäädäntöä. Tällaista sääntelyä on esimerkiksi osakeyhtiölaki (624/2006), kirjanpitolaki (1336/1997) ja kilpailulaki (948/2011). Lakisääteisten velvoitteiden lisäksi Yle noudattaa muun muassa valtion omistajapoliittisia periaatteita¹ siltä osin kuin yhtiön hallintoneuvosto on vahvistanut periaatteet noudatettavaksi Ylessä.

Yle-lain 2 luvussa on yhtiön hallintoa koskevat säännökset. Lain 4 §:n mukaan hallintoneuvoston lisäksi yhtiön hallintoeliminä ovat hallitus ja toimitusjohtajana toimiva pääjohtaja. Lain 5 § sisältää hallintoneuvoston valintaa koskevat kriteerit, joiden mukaan hallintoneuvoston jäseniksi on valittava tiedettä, taidetta, sivistystyötä ja elinkeino- ja talouselämää tuntevia sekä eri yhteiskunta- ja kieliryhmiä edustavia henkilöitä.

Ylen valvonnasta vastaa pääasiassa Yle-lain 6 §:n mukaisesti hallintoneuvosto. Eduskunta valitsee hallintoneuvoston jäsenet vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä ja hallintoneuvosto on perustuslain 36 §:ssä ja 37 §:n 2 momentissa tarkoitettu toimielin. Hallintoneuvoston tehtävänä on esimerkiksi valita ja vapauttaa yhtiön hallitus ja hallituksen puheenjohtaja, päättää yhtiön toiminnan huomattavasta supistamisesta tai laajentamisesta sekä yhtiön strategiasta ja talouden ja toiminnan suuntaviivoista. Lisäksi hallintoneuvosto huolehtii julkisen palvelun ohjelmatoiminnan valvonnasta. Ylen hallintoneuvoston tulee antaa eduskunnalle vuosittain kertomus julkisen palvelun toteutumisesta sekä ohjaus- ja valvontatehtäviensä toteuttamisesta edelliseltä kalenterivuodelta. Hallintoneuvoston tiedonsaantioikeudesta säädetään osakeyhtiölain 6 luvun 22 §:ssä. Hallintoneuvoston jäsenten salassapitovelvollisuudesta säädetään liikesalaisuuslain (595/2018) 4 §:n 2 momentissa.

Lain 6 c §:n mukaan yhtiön hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä tai kuulua yhtiön muuhun ylimpään johtoon. Yhtiön hallituksen tulee mainitun pykälän mukaan edustaa riittävän monipuolista asiantuntemusta ja molempia kieliryhmiä. Riittävän monipuolisen asiantuntemuksen vaatimusta on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä 43/2005 vp, jonka mukaan Ylen kohdalla kyseeseen voisivat tulla erityisesti julkisen palvelun tehtävään, yrityksen johtamiseen, talouteen, viestintään, viestintäteknologiaan sekä kulttuuri- ja sivistyselämän tuntemukseen liittyvä asiantuntemus. Edelleen esityksessä on todettu, että Ylen toiminnan kannalta olisi tärkeää, että hallituksen jäsenet edustaisivat mahdollisimman monipuolisesti eri alojen asiantuntemusta, siten että siihen olisi yhdistyneenä julkisen palvelun asiantuntemus. Ylen hallituksen tehtävänä on muun muassa valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja, valita yhtiön

¹ [Valtioneuvoston omistajapoliittinen periaatepäätös 2024: Kestävää kasvua valtion omistuksella, valtioneuvoston julkaisu 2024:28](#)

muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot. Muulla ylimmällä johdolla viitataan muun muassa yhtiön johtoryhmään kuuluviin johtajiin, kuten vastaaviin toimittajiin.

Yle-lain 12 a ja 12 b §:ien mukaisesti Liikenne- ja viestintävirastolla on tiettyjä taloudellisia valvontatehtäviä. Yle-lain 12 a §:n mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto valvoo, että julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta on eriytetty muusta julkisesta palvelusta ja että Ylen muut kuin julkisen palvelun tehtävään kuuluvat toiminnot on eriytetty kirjanpidossa julkisen palvelun toiminnoista. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo myös mainonnan, alihinnoittelun ja ristikkäistukien kieltoja. Liikenne- ja viestintäviraston valvontatehtävää varten Ylen tulee toimittaa virastolle vuosittain tilinpäätöksensä, eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat ja taseet liitetietoineen sekä yhtiön tilintarkastajien lausunto eriyttämislaskelmista. Lisäksi Ylen tulee toimittaa Yle-lain 12 b §:n mukaisesti Liikenne- ja viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta palvelusta. Liikenne- ja viestintävirasto antaa lausunnon Ylen kertomuksesta myös valtioneuvostolle ja eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

Laissa valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998) säädetään Ylen rahoituksen järjestämisestä. Lain 3 §:n mukaan valtion televisio- ja radiorahastolle suoritetaan valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta rahoitusta, jolla katetaan Ylelle Yle-lain 7 §:ssä määritellyn julkisen palvelun kustannukset. Lain mukaan määräraha on vuonna 2013 ollut 500 miljoonaa euroa, ja määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti. Tarkistuksen perusteena on indeksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä, jonka painoarvo on yksi kolmasosa, sekä ansiotasoindeksistä, jonka painoarvo on kaksi kolmasosaa.

Osakeyhtiölain 8 luvun mukaisesti Ylen tulee laatia tilinpäätös ja toimintakertomus noudattaen mainitun luvun sekä kirjanpitolain säännöksiä. Toimintakertomus ja tilinpäätös on viime vuosina julkaistu Ylen vuosikertomuksessa, johon sisältyy myös vastuullisuusraportti, selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä sekä palkitsemisraportti. Yle julkaisee verkkosivuillaan² edellä mainitut kertomukset, tuloslaskelmat ja taseet siltä osin, kuin niihin ei sisälly salassa pidettävää tietoa. Näiden lisäksi Yle julkaisee sivuillaan myös muita tietoja, esimerkiksi taloudellisia lukuja³ ja toimintaperiaatteita⁴, kuten palkitsemispolitiikka⁵.

2.2 Eurooppalainen medianvapausasetus

Medianvapausasetuksessa vahvistetaan mediapalvelujen sisämarkkinoiden toimintaa koskevat yhteiset säännöt. Säännöillä pyritään varmistamaan, että julkiset ja yksityiset tiedotusvälineet voivat toimia EU:n sisämarkkinoilla helpommin yli rajojen ilman perusteetonta painostusta ja median toimintaympäristön digitalisaatio huomioiden.

Asetuksen 5 artikla sisältää julkisen palvelun medioita eli yleisradioyhtiöitä koskevaa sääntelyä. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisen palvelun mediat ovat toimituksellisesti ja toiminnallisesti riippumattomia sekä tarjoavat yleisöilleen monipuolisia tietoja ja mielipiteitä puolueettomalla tavalla. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenmaiden on varmistettava, että julkisen palvelun medioiden johtajien tai johtokunnan jäsenten valinta- ja erottamismenettelyillä ja -perusteilla pyritään takaamaan julkisen palvelun medioiden

² <https://yle.fi/aihe/yleisradio/vuosikertomukset>

³ <https://yle.fi/aihe/s/10006425>

⁴ <https://yle.fi/aihe/yleisradio/toimintaperiaatteet>

⁵ <https://yle.fi/aihe/s/yleisradio/ylen-palkitsemispolitiikka>

riippumattomuus. Kohta velvoittaa kansallisella tasolla vahvistamaan avoimet, puolueettomat, syrjimättömät ja oikeasuhtaiset menettelyt ja perusteet johtajien tai johtokunnan jäsenten nimittämiseksi. Lisäksi 2 kohdan mukaan erottamispäätökset on perusteltava asianmukaisesti, ja niitä on tehtävä vain silloin, kun henkilö ei täytä tehtävän hoitamiseksi asetettuja edellytyksiä. Erottamisesta on ilmoitettava asianomaiselle henkilölle ja päätös on voitava saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Asetuksen johdantokappaleen 31 mukaan kansallisella tasolla vahvistettavat säännöt tulisi ulottaa niihin johtajiin ja johtokunnan jäseniin, jotka osallistuvat toimituksellisia linjauksia koskevaan päätöksentekoon tai ovat tältä osin korkein päätöksentekoinstanssi. Tarkempi harkintavalta sääntelyn sisällöstä jää kansalliselle tasolle. Kansallisen liikkumavaran käytössä merkityksellistä on Yleä koskeva kansallinen lainsäädäntö.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenmaiden on myös varmistettava, että yleisradioyhtiöiden rahoitusmenettelyt perustuvat avoimiin ja puolueettomiin kriteereihin, jotka vahvistetaan etukäteen. Kyseisillä rahoitusmenettelyillä on taattava, että yhtiöillä on riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat taloudelliset resurssit, jotta ne voivat täyttää julkisen palvelun tehtävänsä sekä kehittyä tässä tehtävässään. Kyseisten taloudellisten resurssien on turvattava yleisradioyhtiöiden toimituksellinen riippumattomuus.

Artiklan 4 kohta velvoittaa jäsenmaat nimeämään yhden tai useamman riippumattoman viranomaisen tai elimen tai ottamaan käyttöön hallituksen poliittisesta vaikutusvallasta vapaita mekanismeja seuraamaan artiklan mukaisten velvoitteiden toteutumista. Asetuksen mukaisilla hallituksen vaikutusvallasta vapailla mekanismeilla tarkoitetaan asetuksen neuvotteluissa käytyjen keskustelujen perusteella esimerkiksi parlamentaarisia julkisen palvelun medioiden valvontamalleja.

Mediavapausasetuksen edellytykset koskien julkisen palvelun median johtajien tai johtokuntien valintaa ja erottamista ovat pääosin yksityiskohtaisempia kuin osakeyhtiölain tai Yle-lain voimassa olevat säännökset koskien yhtiön johdon ja johtajien valintaa. Kansallisessa lainsäädännössä ei siis ole kaikilta osin riittäviä säännöksiä yhtiön johtajien tai johtokuntien jäsenten nimittämisen ja erottamismenettelyistä ja -kriteereistä.

Mediavapausasetuksessa säädettyjen velvollisuuksien koskiessa toimitukselliseen sisältöön vaikutusvaltaa käyttävien johtajien nimittämisen ja irtisanomisperusteita tulee kansallisesti huomioida sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annettu laki (460/2003, *sanavapauslaki*), jonka 4 §:n mukaan aikakautisen julkaisun, verkkojulkaisun tai ohjelman sisällöstä päättää vastaava toimittaja, joka myös johtaa ja valvoo toimitustyötä. Julkaisijan ja ohjelmatoiminnan harjoittajan velvollisuus on nimetä aikakautiselle julkaisulle ja verkkojulkaisulle tai ohjelmaa varten yksi tai useampi vastaava toimittaja. Myös Ylen tulee noudattaa sananvapauslain velvoitteita ja siten Ylen toimituksellista sisältöä koskeva päätöksenteko kuuluu yhtiön vastaaville toimittajille. Näin ollen Ylen vastaavia toimittajia koskevat nimittämisen ja erottamismenettelyt sekä -kriteerit tulisi lisätä Yle-lakiin medianvapausasetuksen mukaisesti.

Medianvapausasetus ei valmistelun aikana tehdyn arvioinnin perusteella edellytä muutoksia lakiin valtion televisio- ja radiorahastosta, sillä lain voidaan katsoa takaavan, että Ylellä on riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat taloudelliset resurssit, ja että Ylen rahoitusta koskevat menettelyt perustuvat avoimiin ja puolueettomiin kriteereihin. Koska Ylen rahoituksesta on määrätty lain tasolla, ei Ylen rahoitusta ole mahdollista muuttaa pelkästään talousarvioneuvotteluissa tehtävällä päätöksellä, vaan rahoituksen muuttaminen edellyttää aina lain muuttamista. Muutoksista Ylen rahoitukseen, kuten indeksitarkistuksen jäädytyksistä, on

vakiintuneen tavan mukaan sovittu parlamentaarisesti kaikkien eduskuntapuolueiden kesken, joka osaltaan varmistaa rahoituksen pitkäjänteisyyden ja ennustettavuuden.

Ylen valvonnasta vastaa ensi sijassa omalta osaltaan Ylen hallintoneuvosto sekä Liikenne- ja viestintävirasto. Hallintoneuvoston laatiessa vuosittain toimintakertomuksen eduskunnalle voidaan katsoa, että Ylen toimintaa valvoo viime kädessä eduskunta. Hallintoneuvosto on myös perustuslain 36 §:ssä ja 37 §:n 2 momentissa tarkoitettu eduskunnan toimielin. Hallintoneuvosto vastaa toiminnastaan siis ainoastaan eduskunnalle. Esityksen valmistelun aikana on katsottu, että Ylen valvonta on järjestetty medianvapausasetuksen edellyttämällä tavalla, eli valvontatehtävä on annettu hallituksen vaikutusvallasta vapaalle taholle.

Kansalliseen lainsäädäntöön tulee siten lisätä medianvapausasetuksen perusteella Ylen vastaavien toimittajien valintaa ja erottamista koskevat kriteerit ja menettelyt. Muilta osin kansallisen lainsäädännön on katsottava täyttävän asetuksen edellytykset.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toimeenpanna medianvapausasetuksen julkisen palvelun median itsenäisyyden suojatoimia koskeva sääntely sekä toteuttaa parlamentaarisen Yle-työryhmän esittämät Yle-lain muutokset.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Lakiin lisättäisiin Ylelle velvoite edistää toimintansa ja taloutensa avoimuutta parlamentaarisen Yle-työryhmän mietinnön mukaisesti. Käytännössä velvoitteen myötä Ylen tulisi julkaista yleisesti saataville aiempaa enemmän tietoja toiminnastaan ja taloudestaan. Velvoitteen ja Ylen varojen käytön tehokkuuden valvonta esitetään annettavaksi Ylen hallintoneuvostolle. Lakiin lisättäisiin myös medianvapausasetuksen edellyttämät Ylen johtohenkilöiden valintaa ja erottamista koskevat menettelyt ja kriteerit. Ehdotuksen mukaan menettelyt ja kriteerit koskisivat Ylen vastaavia toimittajia.

Lakiin tehtäisiin myös muita vaikutuksiltaan vähäisempiä muutoksia Yle-työryhmän linjausten mukaisesti.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset Yleisradion toimintaan

Avoimuutta koskevan sääntelyn johdosta Ylen tulisi jatkossa koota, analysoida ja tuottaa käyttäjäystävälliseen muotoon tietoa yhtiön osasto- ja yksikkökohtaisia kustannuksia aiempaa laajemmin esimerkiksi erittelemällä nykyistä yksityiskohtaisemmin yhtiön henkilöstökulut sekä sisältöjen, jakelun ja digitaalisen palvelukehityksen kustannuksia. Avoimuusvelvoitteen myötä yhtiöön kohdistuva hallinnollinen taakka kasvaisi. Erityisesti hallinnollisen taakan voidaan arvioida kohdistuvan tietojen keräämiseen ja käsittelyyn siten, että tiedot ovat helposti yleisön saatavilla.

Ylen arvion mukaan avoimuusvelvoite lisää välittömästi noin 5 henkilötyövuoden verran Yleisradion pysyviä hallinnollisia vuosittaisia kustannuksia. Velvoitteen voimaantulovuonna se aiheuttaa lisäksi kertaluonteisen arviolta 5 henkilötyövuoden muutostyökustannuksen uusien velvoitteen täyttämistä koskevien toimintaprosessien suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Avoimuusvelvoite aiheuttaa noin 100 000 euron suuruusluokkaa olevia kertaluonteisia tietojärjestelmäkustannuksia sekä vuosittaisia tietojärjestelmän ylläpitokustannuksia. Avoimuusvelvoite aiheuttanee lisäksi välillisesti laajemmin Ylen toimintaprosesseihin muutostarpeita, jotka lisäävät jonkin verran kaiken avoimuusvelvoitteen piirissä olevan tiedonkäsitelyn työmäärää ja siten kustannuksia. Taloudellisiin vaikutuksiin liittyy kuitenkin tässä vaiheessa epävarmuutta.

4.2.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset ja vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Ylen toiminta rahoitetaan kansalaisilta ja yrityksiltä kerättävällä verolla, minkä vuoksi yhtiön toimintaan kohdistuu avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen liittyviä korostuneita odotuksia. Avoimuusvelvoitteen myötä yhtiön toiminnasta ja varojen käytöstä olisi saatavilla tietoa monipuolisemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin aiemmin. Yleisön ja sidosryhmien mahdollisuudet arvioida Ylen resurssien käyttöä paranisivat yhtiön toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääntymisen myötä. Avoimuusvelvoite voi lisätä Ylen, yleisön ja muun yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta, millä voi olla myönteisiä vaikutuksia Ylen toimintaan julkisen palvelun tehtävien täyttämässä. Myönteisten yhteiskunnallisten vaikutusten syntyminen edellyttää, että Yle julkaisee tiedot siten, että ne ovat yleisön kannalta helposti saavutettavia ja ymmärrettäviä.

Esityksen valmistelussa on arvioitu, että medianvapausasetuksen mukaisia julkisen palvelun medioiden johtajien tai johtokunnan jäsenten valinta- ja erottamiskriteerejä ja -menettelyjä tulisi soveltaa Ylen vastaaviin toimittajiin. Vastaavilla toimittajilla on sananvapauslain 4 §:n mukainen ohjelman tai julkaisun sisältöä koskeva päätösvalta ja vastuu, jonka vuoksi vastaavat toimittajat ovat alttiita epäasialliselle vaikuttamiselle. Esityksessä ehdotetulla 6 d §:llä parannettaisiin vastaavien toimittajien irtisanomissuojaa ja estettäisiin asiattomat toimituksellisen päätösvalan käyttämiseen perustuvat irtisanomistilanteet. Tarkoituksena on vähentää vastaaviin toimittajiin mahdollisesti kohdistuvaa irtisanomisen uhkaa ja sopimatonta vaikuttamista, joka perustuu vastaavan toimittajan hänelle kuuluvan toimituksellisen päätösvalan käyttämiseen. Medianvapausasetukseen perustuvan vastaavien toimittajien valintaa ja vapauttamista koskevan sääntelyn tarkoituksena on turvata Yleisradion riippumattomuus ja siten viime kädessä varmistaa kansalaisten mahdollisuus vastaanottaa luotettavaa tietoa ja muita julkisen palvelun sisältöjä. Vastaavan toimittajan aseman suojaamisella arvioidaan yleisesti olevan positiivisia vaikutuksia Ylen itsenäisyyteen ja toimitukselliseen riippumattomuuteen ja siten esitetyn sääntelyn katsotaan edistävän sananvapauden toteutumista. Esityksellä ei kuitenkaan arvioida olevan suoraan vaikutuksia Ylen ohjelmatoiminnan sisältöön eikä kansalaisten, mukaan lukein erityisryhmien, oikeuteen vastaanottaa Ylen ohjelmistoja ja muita sisältöjä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Medianvapausasetuksen mukaisten velvoitteiden osalta arvioitiin Ylen johtoelimien ja johtohenkilöiden valintaa ja erottamista koskevien ehdotusten soveltamisalaa. Vaihtoehdoissa huomioitiin kansallinen lainsäädäntö, joka sisältää edellä esitetyllä tavalla sääntelyä vastaavien toimittajien tehtävistä ja vastuista (sananvapauslaki) sekä Ylen johtoelinten ja -henkilöiden tehtävistä (Yle-laki). Vaihtoehtona pidettiin Ylen hallituksen jäsenten nimittämisestä ja erottamisesta säättämistä. Asetuksen johdanto-osion perustelukappaleen 31 mukaan kunkin yleisradioyhtiön riippumattomuutta edistävien säännösten tulisi koskea niiden henkilöiden tai elinten nimittämistä ja erottamista, jotka osallistuvat toimituksellisia linjauksia koskevaan päätöksentekoon tai ovat tältä osin korkein päätöksentekoinstanssi kyseisessä julkisen palvelun

mediassa. Perustelukappaleen ja kansallisen lainsäädännön valossa valmistelussa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää vastaavien toimittajien valinta- ja irtisanomiskriteereistä sekä -menettelyistä, sillä hallituksen jäsenet eivät osallistu toimitukselliseen päätöksentekoon.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Ruotsi

Ruotsin kulttuuriministeriö on julkaissut muistion (Ds 2024:28)⁶, jossa tehdään selkoa Ruotsin suunnitelmista medianvapausasetuksen toimeenpanemiseksi. Julkisen palvelun medioiden suojatoimien osalta Ruotsi katsoo sen kansallisen lainsäädännön täyttävän jo asetuksen 5 artiklan 1 ja 3 kohtien edellytykset. Asetuksen 5 artiklan 2 kohdan toimeenpanemiseksi Ruotsissa ulotetaan johtajien ja johtokunnan jäsenten nimittämistä ja erottamista koskevat menettelyt ja kriteerit julkisen palvelun medioiden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajille. Nämä menettelyt ja kriteerit asetettaisiin yhtiöiden yhtiöjärjestyksissä. Sen varmistamiseksi, että julkisen palvelun medioiden riippumattomuuden suojatoimia koskevat säännöt sisältyisivät yhtiöjärjestyksiin, säädettäisiin Ruotsin kansallisessa laissa tästä yhtiöjärjestyksen vaatimuksesta osakeyhtiösäätelyä täydentävästi.

Ruotsissa yleisradioyhtiöinä toimivat SVT, SR ja UR. Yleisradioyhtiöihin sovelletaan yleisesti osakeyhtiöihin sovellettavaa lainsäädäntöä, muun muassa osakeyhtiölakia ja kirjanpitolakia. Näistä laeista seuraavien velvoitteiden lisäksi yhtiöiden kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta on erityisiä säännöksiä yhtiöiden rahoitusehdoissa. Rahoitusehtojen vaatimusten mukaisesti julkisen palvelun yhtiöiden on julkaistava tietoa kuluistaan yleisellä tasolla julkisen palvelun tehtävän toteutumisen raportoinnin yhteydessä. Käytännössä yhtiöt julkaisevat vuosittain tiedon kuluistaan genretasolla. Yksittäisten sisältöjen tai ohjelmien kustannuksia ei tarvitse julkaista. Yhtiöt eivät myöskään kuulu viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskevan lainsäädännön soveltamisalaan.

5.2.2 Norja

Norjassa yleisradiotoimintaa hoitaa valtio-omisteisena osakeyhtiönä NRK. Norjan viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskeva laki (offentleglova) soveltuu valtio-omisteisiin yhtiöihin ja siten myös NRK:hon. Lain nojalla on säädetty kuitenkin myös tietyistä yhtiökohtaisista poikkeuksista. NRK:ta koskevan poikkeuksen mukaan NRK:n ei tarvitse julkaista asiakirjoja, jotka liittyvät sen toimitukselliseen toimintaan tai ohjelmatoimintaan. Rajoituksen taustalla on tavoite asettaa NRK samaan asemaan muiden mediayhtiöiden kanssa sekä turvata NRK:n riippumattomuus ja toimituksellisten lähteiden suoja. Pääsääntöisesti muut yhtiön asiakirjat ovat julkisia. Julkisuuteen on kuitenkin myös yleisiä poikkeuksia ja esimerkiksi salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia asiakirjoja ei tarvitse luovuttaa, vaikka asiakirja ei liittyisikään yhtiön toimitukselliseen toimintaan tai ohjelmatoimintaan.

5.2.3 Tanska

Tanskassa toimii kaksi yleisradioyhtiötä: julkisrahoitteinen DR sekä valtio-omisteisena osakeyhtiönä toimiva mainosrahoitteinen TV2. DR:n toiminnot kuuluvat Tanskan hallintolain (offentlighedsloven) soveltamisalaan radio- ja televisiolaissa säädetyin poikkeuksin. Tanskan

⁶ <https://www.regeringen.se/contentassets/cac6e6e18edf4e71a41978e6c13243fe/ds-kompletterande-bestamnelser-till-eus-mediefrihetsforordning.pdf>

hallintolain soveltamisalan ulkopuolelle on suljettu radio- ja televisiolaissa DR:n julkinen palvelu ja siihen liittyvät taloudelliset seikat. DR:n taloudellisesta avoimuudesta säädetään DR:n ja kulttuuriministeriön välisessä julkisen palvelun sopimuksessa. DR:n tulee julkisen palvelun kertomuksessaan julkaista tiedot mediasisältöön käytetyistä rahoista genretasolla sekä jaoteltuna ulkoisiin ja sisäisiin tuotantoihin. Tiedonantovelvollisuus ei ulotu yksittäisiin ohjelmiin tai tiettyihin mediasisältöihin.

Koska TV2 on valtio-omisteinen yhtiö, ei siihen soveltu DR:ää vastaavalla tavalla Tanskan hallintolaki. TV2 kuuluu sen sijaan julkisia yhtiöitä koskevan lainsäädännön (selskabsloven) soveltamisalaan, johon sisältyy useita avoimuusvelvoitteita valtio-omisteisille yhtiöille.

Tanskan kulttuuriministeriö julkaisi keväällä 2024 DR:n hallitusta ja sen valintaa koskevan raportin, jossa on esitetty yhtiön hallituksen jäsenten valintaa koskevia kehitysehdotuksia. Raportissa ehdotetaan, että hallituksen jäsenten valintaa ohjaisi nykyistä tiukemmat osaamisvaatimukset valittaville jäsenille. Lisäksi raportissa ehdotetaan hallituksen jäsenten toimikauden lyhentämistä neljästä vuodesta kolmeen vuoteen ja että hallituksen osaamista arvioidaan säännöllisesti. Ehdotusten tavoitteena on uudistaa hallituksen valintamallia siten, että malli edistää hallituksen jäsenten ammattitaitoa ja varmistaa DR:n sekä sen hallituksen riippumattomuuden. Kulttuuriministeriön 12.4.2024 julkaiseman [tiedotteen](#) mukaan raportissa ehdotetut muutokset astuvat voimaan vuonna 2027.

5.2.4 Alankomaat

Alankomaissa yleisradiotoimijoita ovat hallinnollisena elimenä toimiva Nederlands Publike Omroepbestel (NPO) sekä itsenäiset ohjelmatoiminnan harjoittajat, joilla on julkisen palvelun ohjelmatoiminnan lisenssi. Alankomaiden mediasääntely antaa NPO:n hallitukselle oikeuden käyttää julkista valtaa ja NPO:n hallitus voi esimerkiksi laatia määräyksiä, jotka sitovat julkisen palvelun ohjelmatoiminnan harjoittajia. Lisäksi NPO:n hallitus päättää rahoituksen ja lähetyksien jakautumisesta ohjelmatoiminnan harjoittajille. Alankomaiden viranomaisten asiakirjojen julkaisuutta koskeva laki (Wet openbare overheid, Woo) soveltuu NPO:hon siltä osin, kun NPO käyttää julkista valtaa. Muu NPO:n toiminta ei ole viranomaisten asiakirjojen julkaisuutta koskevan lain soveltamisalan piirissä. NPO:n ei kuitenkaan tarvitse lain nojalla julkistaa yksityiskohtaisia tietoja yksittäisten ohjelmien tai mediasisällön kustannuksista. Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan harjoittajiin ei soveltu toiminnan julkaisuutta koskeva sääntely.

6 Lausuntopalaute

6.1 Vastaavien toimittajien asema

Useat lausunnonantajat (APFI, Julkisen sanan neuvosto, MTV, Medialiitto, RadioMedia, Sanoma Media Finland) katsoivat, että vastaavien toimittajien erottamista koskevat perustelut ehdotettuun uuteen 6 d §:ään saattavat tosiasiasa heikentää vastaavan toimittajan riippumattomuutta ja rajoittaa toimituksellista päätösvaltaa. Lausunnoissa kiinnitettiin tältä osin huomiota siihen, että luonnoksen perustelut voivat johtaa pelotevaikutukseen, joka rajoittaa Yleisradiota tekemästä rohkeaa journalismia ja lisää vastaavien toimittajien irtisanomisen uhkaa. Lausunnonantajat pitivät tärkeänä, että Yle ja sen toimittajat ovat riippumattomia ulkopuolisesta vaikuttamisesta. Osa lausunnonantajista (Medialiitto, RadioMedia, Sanoma Media Finland) esitti tiettyjä kohtia perusteluista tästä syystä poistettavaksi, kun osa (Yle) esitti ehdotetun 6 d §:n perusteluihin tarkennuksia, joilla pyrittäisiin estämään ulkopuolinen vaikuttaminen ja täsmentämään se, että journalismiin voi liittyä useissa tilanteissa riski rikosprosessista. Suomen Journalistiliitto kiinnitti lausunnossaan huomiota henkilöön liittyvien

irtisanomisperusteiden muuttamista koskevaan käynnissä olevaan hankkeeseen ja totesi, että nyt esitetty Yle-lain muotoilu saattaisi johtaa ylimmän johdon vahvempaan irtisanomissuojaan, vaikka näiltä on voitu aiemman käytännön perusteella edellyttää erityisen esimerkillistä toimintaa. Media-alan tutkijat esittivät medianvapausasetuksen mukaisten nimittämisen ja erottamisperusteiden laajentamista koko Ylen johtoon.

Esityksen jatkovalmistelussa on muutettu vastaavien toimittajien erottamista koskevaa sääntelyä siten, että säännöksen sanamuoto huomioi aiempaa paremmin mahdolliset tulevat työsopimuslain muutokset. Ehdotetun 6 d §:n säännöskohtaisia perusteluja on myös jatkovalmistelussa tarkennettu lausuntopalautteen perusteella siten, että perustelut pyrkivät turvaamaan vastaavan toimittajan riippumattomuuden ja ehkäisemään ulkopuolista vaikuttamista. Hallituksen esityksen tarkoituksena ei ole rajoittaa tutkivan journalismin mahdollisuuksia paljastaa yhteiskunnan epäkohtia, väärinkäytöksiä tai muita yhteiskunnallisesti merkityksellisiä asioita. Pykälän perusteluja on tältä osin täydennetty ja korostettu aiempaa vahvemmin journalismin merkitystä julkisen vallan kansanvaltaisen kontrollin mahdollistajana.

6.2 Avoimuusvelvoite

Lausunnonantajat kannattivat laajasti avoimuuden lisäämistä ja näkivät avoimuuden tärkeänä sananvapauden kannalta. Osa lausunnonantajista (oikeusministeriö, Medialiitto, RadioMedia, Sanoma Media Finland, MTV, Tampereen yliopisto) katsoivat, että avoimuusvelvoite on joko liian avoin tai että sitä tulisi tiukentaa ehdotetusta. Oikeusministeriö viittasi lausunnossaan lainkirjoittajan oppaaseen sekä perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 37/2006 vp), jotka koskevat oikeudelliselta velvoittavuudeltaan heikkoja säännöksiä. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota myös siihen, että velvoitteen sisältö ja sen rajat määrittyvät pitkälti perusteluissa ja totesi, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida mahdollisuuksia täsmentää sääntelyn sisältämää avoimuusvelvoitetta. Osa kaupallisen median edustajista (Medialiitto, RadioMedia ja Sanoma Media Finland) esittivät lausunnossaan avoimuutta koskevan pykälän täydentämistä uudella momentilla, jotta yhtiön avoimuus ja tietojen julkaiseminen toteutuisivat myös käytännössä tehokkaasti. MTV Oy esitti avoimuusvelvoitteen tiukentamista ja säännöksen täsmentämistä. Tampereen yliopiston media-alan tutkijat pitivät lausunnossaan itse lakitekstiä onnistuneena, mutta esittivät perusteluiden tarkentamista. Ylen hallintoneuvosto arvioi lausunnossaan, että lain 6 §:n 8-kohdan mukaisen uuden valvontatehtävän hoitaminen johtaa lain voimaantulon jälkeen melko pian Ylen avoimuusvelvollisuuden täyttämisen vakiintumiseen hallintoneuvoston ohjauksessa. Valvontatehtävä tulee edellyttämään jonkin verran hallintoneuvoston valitsemien ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttämistä hallintoneuvoston lausunnon mukaan. Ylen työntekijöitä edustavien tahojen (Ylen ohjelmatyöntekijät ry (YOT), RTTL) lausunnoissa nostettiin esiin Ylen työntekijöiden tietosuojasta huolehtiminen avoimuuden lisäämisen yhteydessä.

Vaikka avoimuuden lisäämistä kannatettiin laajasti, tuotiin lausunnoissa esiin, ettei esityksestä käy ilmi, miten avoimuusvelvoite eroaa nykyisestä taloudellisten tietojen julkaisusta ja mitä sellaisia ongelmia nykyisin on, jotka puoltavat avoimuusvelvoitteesta säätämistä (Tampereen yliopiston media-alan tutkijat). Lausunnoissa kiinnitettiin myös huomiota avoimuusvelvoitteen aiheuttamaan hallinnolliseen taakkaan (Ylen ohjelmatyöntekijät, DECA-tutkimuskonsortio, julkisoikeuden professori Riku Neuvonen, Suomen Journalistiliitto). Osa lausunnonantajista (Suomen Journalistiliitto ja RTTL) katsoi, että julkisuuslain soveltaminen valtio- ja kuntaomisteisiin yhtiöihin muiden pohjoismaiden tapaan olisi yhteiskunnallisen avoimuuden kannalta huomattavasti tehokkaampi lainsäädäntötapa.

Jatkovalmistelussa avoimuusvelvoitetta koskevaa ehdotettua 7 b §:ää tai hallintoneuvoston valvontatehtävää koskevaa 6 §:n 1 momentin uutta 8 kohtaa ei ole muutettu. Näiden säännösten

sisällöstä on sovittu parlamentaarisesti Marttisen työryhmän 12.9.2024 julkaistussa mietinnössä ja pykälät sekä niiden säännöskohtaiset perustelut on esitetty hallituksen esityksessä siten, kuin ne mietinnössä ovat. Ehdotettu 7 b §:n mukainen avoimuusvelvoite vastaa muotoilultaan voimassa olevaa Yle-lain 7 a §:ää, jossa todetaan, että Ylen on toiminnallaan edistettävä sananvapautta, korkeatasoista journalismia ja median monimuotoisuutta. Avoimuusvelvoitteen sisällön tarkempi ohjaus ja sen toteutumisen valvonta kuuluu eduskunnan valitsemalle hallintoneuvostolle, kuten hallintoneuvoston lausunnossakin on todettu.

6.3 Muut asiat

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota parlamentaariseen valmistelutapaan ja siihen, ettei vakiintunutta käytäntöä voida pitää kaikilta osin riittävänä turvaamaan Ylen itsenäisyys (DECA-tutkimuskonsortio, Tampereen yliopisto, julkisoikeuden professori Riku Neuvonen, APFI, RTTL). Osa näistä lausunnonantajista esitti, että parlamentaarinen päätöksentekotapa lisättäisiin nimenomaisesti lakiin tai että Ylen asemasta säädettäisiin perustuslaissa. Osa mainituista lausunnonantajista kiinnitti parlamentaariseen valmistelutapaan myös erityistä huomiota liittyen Ylen rahoitusmenettelyihin ja medianvapausasetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisiin edellytyksiin. Lisäksi oikeusministeriö kiinnitti huomiota hallintoneuvoston asemaan ja medianvapausasetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisten edellytysten täyttymiseen ja perusteluiden riittävyyteen tältä osin.

Osa kaupallisen median edustajista (Medialiitto, RadioMedia ja Sanoma Media Finland) esittivät lausunnoissaan Ylen valvontamallin muuttamista ja valvonnan osoittamista riippumattomalle viranomaiselle.

Jatkovalmistelussa ei ole lisätty lakiin vaatimusta yleisradiopolitiikkaan liittyvästä parlamentaarisesta päätöksenteosta. Niin ikään Ylen valvontaan ei hallituksen esityksellä ehdoteta muutoksia. Vakiintuneen käytännön mukaan Ylen tehtävistä, rahoituksesta ja valvonnasta on päätetty parlamentaarisesti. Koska Marttisen parlamentaarinen työryhmä ei ole esittänyt mietinnössään muutoksia edellä mainittuihin asioihin, ei myöskään hallituksen esityksellä esitetä näihin muutoksia. Esityksen perusteluja on luvussa 2.2 tarkennettu oikeusministeriön lausunnon perusteella ja lukuun on tuotu kuvaus siitä, mitä asetuksen neuvotteluissa on tarkoitettu hallituksen vaikutusvallasta vapaille mekanismeilla asetuksen 5 artiklan 4 kohdan yhteydessä.

7 Säännöskohtaiset perustelut

5 §. Hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston jäsenmäärän mahdollisten tulevien muutosten joustavoittamiseksi pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että hallintoneuvostoon voidaan valita korkeintaan 21 jäsentä. Muutos mahdollistaisi jäsenmäärän uudelleenarvioinnin esimerkiksi seuraavalla vaalikaudella ennen hallintoneuvoston jäsenten vaalin toimittamista.

6 §. Hallintoneuvoston tehtävät. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 8 kohta, jonka mukaan hallintoneuvoston tehtävänä olisi valvoa, että julkisen palvelun toteuttamiseen osoitetut varat käytetään avoimesti ja tehokkaasti. Julkisten varojen käyttöön liittyy vaatimus varojen käytön avoimuudesta ja tehokkuudesta, jonka vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että hallintoneuvosto valvoisi näiden edellytysten toteutumista Yleisradion toiminnassa. Hallintoneuvoston valvontatehtävä liittyisi erityisesti uuden 7 b §:n mukaisen Yleisradion talouden ja toiminnan avoimuuden edistämismääräyksen valvomiseen.

Eurooppalaisen medianvapausasetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot tai niiden kansalliset sääntelyviranomaiset ja –elimet eivät saa puuttua mediapalvelujen tarjoajien

toimituksellisiin käytäntöihin ja toimituksellisiin päätöksiin tai yrittää vaikuttaa niihin. Tätä asetuksen kohtaa on sovellettu 8.2.2025 alkaen. Julkisten varojen käytön avoimuus- ja tehokkuusvalvonta ei tarkoittaisi sitä, että hallintoneuvostolla olisi toimivaltaa puuttua esimerkiksi päivittäiseen ohjelmatoimintaan tai toimitukselliseen päätöksentekoon. Jatkossakin vastaavat toimittajat päättäisivät sananvapauslain 4 §:n 3 momentin mukaisesti Yleisradion verkkojulkaisujen ja ohjelmien sisällöistä.

Hallintoneuvosto raportoi julkisten varojen käytön avoimuuteen ja tehokkuuteen liittyvästä valvonnastaan osana tämän pykälän 2 momentin mukaista vuosikertomusta. Hallintoneuvoston valvontatehtävä ei vaikuttaisi yhtiön hallituksen osakeyhtiölain (624/2006) 6 luvun 2 §:n mukaiseen vastuuseen järjestää yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta asianmukaisesti eikä Liikenne- ja viestintäviraston tämän lain 12 a ja 12 b §:n mukaisiin taloudellisiin valvontatehtäviin ja velvoitteisiin.

Medianvapausasetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on julkisen palvelun riippumattomuuden suojatoimien soveltamisen seuranta varten nimitettävä yksi tai useampi riippumaton viranomainen tai elin tai otettava käyttöön mekanismeja, joihin hallituksilla ei ole poliittista vaikutusvaltaa. Kyseisen seurannan tulokset tulee julkistaa. Suomessa seuranta Yleisradion riippumattomasta julkisen palvelun toiminnasta (5 artiklan 1 kohta), vastaavien toimittajien nimittämisestä ja vapauttamisesta (5 artiklan 2 kohta) sekä Yleisradion rahoituksen riittävydestä, kestävydestä ja ennakoitavuudesta (5 artiklan 3 kohta), olisi tarkoituksenmukaista tehdä hallintoneuvoston toimesta osana hallintoneuvoston nykyisiä tehtäviä. Tämä seurantatehtävä ei tarkoittaisi sitä, että hallintoneuvostolla olisi toimivaltaa puuttua ohjelmatoiminnan sisältöihin tai toimitukselliseen päätöksentekoon. Hallintoneuvosto raportoi seurannan tuloksista osana eduskunnalle annettavaa vuosikertomusta.

Hallintoneuvoston tehtävänä on tämän pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaisesti huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi, mikä vastaa käytännössä medianvapausasetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaisen edellytysten seuranta. Hallintoneuvosto vastaa myös tämän pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti hallituksen valinnasta ja vapauttamisesta. Jos hallitus olisi rikkonut tässä esityksessä ehdotettua 6 d §:ää vastaavan toimittajan valinnasta ja vapauttamisesta, tulisi hallintoneuvoston kiinnittää asiaan huomiota hallituksen vapauttamisen yhteydessä. Rahoituksen riittävyden, kestävyden ja ennakoitavuuden seuranta hallintoneuvosto voisi toteuttaa osana tällä esityksellä hallintoneuvostolle säädettävää julkisten varojen avoimuus- ja tehokkuusvalvontaa sekä julkisen palvelun tehtävän toteutumisen valvontaa. Näiden valvontatehtäviensä kautta hallintoneuvosto saisi tiedon yhtiön rahoituksen riittävydestä julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi ja siinä kehittymiseksi medianvapausasetuksen edellyttämällä tavalla. Rahoituksen ennakoitavuutta turvaa lisäksi vakiintunut parlamentaarisen päätöksenteon perinne. Parlamentaarinen Yle-työryhmä piti mietinnössään tärkeänä, että jatkossakin Yleä koskeva päätöksenteko tapahtuu parlamentaarisesti.

6 c §. Hallitus. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin uusi 3 kohta, jonka mukaan hallituksen tehtävänä olisi valita ja vapauttaa yhtiön vastaavat toimittajat ja vahvistaa heidän välisensä vastuunjako. Esitetty lisäys liittyy ehdotettuun uuteen 6 d §:ään, jossa säädettäisiin vastaavan toimittajan valinta- ja erottamisperusteista. Momenttiin ehdotetulla lisäyksellä säädettäisiin medianvapausasetuksen 5 artiklan 2 kohdan edellyttämällä tavalla vastaavan toimittajan valinta- ja erottamisenmenettelystä.

Momentin voimassa olevat 3, 4 ja 5 kohdat siirtyisivät uuden kohdan lisäämisen johdosta yhdellä numerolla eteenpäin luettelossa. Näihin momentin kohtiin ei ehdoteta muutoksia, lukuun ottamatta lakiteknistä muutosta momentin uuteen 6 kohtaan. Siinä oleva maininta

Viestintävirastosta päivitettäisiin teknisenä muutoksena vastaamaan viraston nykyistä nimeä Liikenne- ja viestintävirastoa.

6 d §. Vastaava toimittaja. Pykälässä säädettäisiin medianvapausasetuksen edellyttämällä tavalla vastaavien toimittajien nimittämiseen ja erottamiseen liittyvistä kriteereistä. Sananvapauslain 4 §:n mukaan vastaavan toimittajan tehtävänä on johtaa ja valvoa toimitustyötä sekä päättää julkaisun tai ohjelman sisällöstä sekä huolehtia muistakin sananvapauslaissa vastaavalle toimittajalle säädetyistä muista tehtävistä. Sananvapauslain nojalla vastaavat toimittajat päättävät ja vastaavat Ylen julkaisuista ja sisällöistä ja valmistelun aikana on katsottu, että vastaavat toimittajat ovat medianvapausasetuksen johdanto-osan perustelukappaleessa 31 tarkoitettu toimituksellisen päätöksenteon korkein päätöksentekoinstanssi Ylessä.

Pykälän 1 momentin mukaan sananvapauslain 4 §:n mukaiseksi vastaavaksi toimittajaksi tulee valita henkilö, jolla on vastaavan toimittajan tehtäväalueeseen nähden riittävä ja monipuolinen kokemus toimitustyöstä ja toimitustyötä tekevän organisaation johtamisesta. Kokemuksen edellyttämisen tarkoituksena on turvata riittävä ammattitaito toimituksellisen organisaation johtamiseen ja toimituksellisten julkaisupäätösten riippumattomuuden varmistamiseen. Lisäksi vastaavan toimittajan tulee täyttää sananvapauslain 4 §:n 2 momentin edellytykset, eli olla yli 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Selvyyden vuoksi pykälässä todettaisiin, että yhtiöllä voi olla useampi vastaava toimittaja. Nykyisin Ylellä on vastaavat toimittajat uutis- ja ajankohtaistoiminnalle, luoville sisällöille, Svenska Ylelle, Yle Sápmille sekä hartausohjelmille. Pykälää sovellettaisiin myös, jos vastaavana toimittajana toimisi yhtiön toimitusjohtaja.

Ehdotetun 2 momentin mukaan vastaavan toimittajan työsuhdetta ei voitaisi päättää sillä perusteella, että vastaava toimittaja on käyttänyt hänelle kuuluvaa toimituksellista päätösvaltaa, ellei vastaavan toimittajan tehtävän jatkuminen ole ilmeisen kohtuutonta yhtiön kannalta. Kohdan tarkoituksena on edistää vastaavan toimittajan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta ja korostaa, ettei vastaavan toimittajan työsuhteen päättäminen saa perustua yhtiön ulkopuolelta tulevaan painostukseen. Työsuhteen päättäminen olisi kuitenkin momentin mukaan mahdollista, jos hänen tehtävänsä jatkuminen olisi ilmeisen kohtuutonta yhtiön kannalta. Ilmeisen kohtuuton voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa vastaava toimittaja vakavasti ja toistuvasti rikkoisi sisältöä koskevilla päätöksillään lainsäädäntöä. Ilmeisen kohtuutonta voisi olla myös sellainen vastaavan toimittajan toimituksellisten johtamistehtävien laiminlyönti, jossa organisaation toiminta häiriintyisi vakavasti tai tilanne, jossa vastaava toimittaja tekisi toistuvasti julkaisupäätöksiä, jotka vakavasti vahingoittaisivat Yleisradion luotettavuutta ja uskottavuutta uutislähteenä. Ilmeistä kohtuuttomuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon teon luonne ja moitittavuus, toistuvuus sekä siitä yhtiölle aiheutuneet seuraukset. Mitä moitittavammasta teosta olisi kyse, ei teon toistuvuudelle tarvitsisi antaa yhtä suurta painoarvoa. Arvioinnissa tulisi lisäksi huomioida ammattimedian ja journalismin yhteiskunnallinen merkitys julkisen vallankäytön kansanvaltaisen kontrollin ja demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän avoimen kansalaiskeskustelun mahdollistajana aiheesta riippumatta. Ammattimaiseen journalismiin liittyy usein tulkinnanvaraisia rajanvetotilanteita erityisesti tutkivan journalismin ja poikkeuksellisten aiheiden jutuissa. Pelkkää toimituksellisesta päätöksenteosta johtuvaa esitutkintaa, syyteharkintaa, tuomioistuinprosessia tai rikostuomiota taikka rikoksen vakavuusastetta ei siksi olisi automaattisesti pidettävä merkinä ilmeisestä kohtuuttomuudesta.

Ehdotetun 2 momentin mukaisesti vastaavan toimittajan työsuhteen päättämiseen sovellettaisiin muulta osin työsopimuslakia (55/2001). Vastaavan toimittajan työsuhteen irtisanomisesta tulisi huomioida siten lain 7 luvussa säädetyt irtisanomisedellytykset kokonaisuudessaan, mukaan

lukien kielletyt irtisanomisperusteet, sekä raskaana tai perhevapaalla olevan työntekijän erityinen irtisanomissuoja. Työsuhteen purkamisesta säädetään lain 8 luvussa ja työsopimuksen päättämismenettelystä 9 luvussa. Vastaavien toimittajien vapauttamiseen sovellettaisiin työsopimuksen irtisanomisriidoissa prosessisäännöksi vakiintunutta käännettyä todistustaakkaa ja työsopimuslain 12 luvun 2 §:n mukaista vahingonkorvausvelvollisuutta. Työsopimuslain 13 luvun 9 §:n mukaisesti saatavaa koskeva kanne on nostettava lähtökohtaisesti kahden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä.

Medianvapausasetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaan erottamista koskeva päätös on voitava saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Mainitun kohdan mukaan erottamista koskevat päätökset on perusteltava asianmukaisesti ja niistä on ilmoitettava asianomaisille henkilöille etukäteen. Työsuhteen päättämistä koskeva asia on mahdollista saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi ja päätöksen perustelu- sekä ilmoitusvelvollisuus ovat asetuksen perusteella suoraan sovellettavia, jonka takia niistä ei ehdoteta säädettävän pykälässä.

Pykälällä toimeenpannaan medianvapausasetuksen 5 artiklan 2 kohta.

7 §. *Julkinen palvelu.* Pykälän 2 momentin 7 kohtaan lisättäisiin maininta varautumisesta televisio- ja radiotoiminnan lisäksi myös muun tiedonvälityksen hoitamiseen poikkeusoloissa. Muutos laajentaisi Ylen varautumisvelvoitteen koskemaan myös muuta tiedonvälitystä, kuin pelkkää televisio- ja radiotoimintaa ja kattamaan esimerkiksi tekstimuotoisen sisällön sekä mahdolliset uudet tulevaisuuden jakelukanavat. Yle voi voimassa olevan Yle-lain 7 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaisesti tarjota tekstimuotoisia välttämättömiä viranomaistiedotuksia ja poikkeusoloihin varautumisen edellyttämiä sisältöjä ilman, että ne liittyvät yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun. Ehdotetun muutoksen myötä myös tekstimuotoisen julkaisutoiminnan jatkamiseen tulisi varautua poikkeusoloissa televisio- ja radiotoiminnan hoitamisen lisäksi. Väestön tarve saada luotettavaa tietoa kasvaa poikkeusolojen aikana ja keskeistä on, että koko väestöllä olisi mahdollisimman laajasti saatavilla julkisen palvelun sisällöt. Muutoksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole laajentaa Ylen huoltovarmuuteen liittyviä tehtäviä, vaan päivittää kohta vastaamaan Ylen nykyistä toimintaa ja teknologista kehitystä. Samalla kohtaan tarkennettaisiin, että Yleisradion velvollisuudesta välittää viranomaistiedotuksia säädetään valtioneuvoston asetuksella. Käytännössä välitettävät viranomaistiedotukset ovat vaaratiedotteita.

7 b §. *Avoimuus.* Lain 7 b § muutettaisiin koskemaan Yleisradion toiminnan avoimuutta. Pykälässä velvoitettaisiin Yleisradio edistämään taloutensa ja toimintansa avoimuutta. Säännöksen tarkoituksena on tehostaa yhtiön talouden ja toiminnan avoimuuden toteutumista korostamalla yhtiön omaa aktiivisuutta varojenkäytön ja toiminnan avoimuuden edistämisessä. Yleisradion toiminta rahoitetaan kansalaisilta kerättävällä verolla, minkä vuoksi toiminnan tulee olla avointa ja läpinäkyvää. Avoimuusvelvoitteen myötä yhtiön toiminnasta ja varojen käytöstä olisi saatavilla tietoa monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. Yleisön ja sidosryhmien mahdollisuudet arvioida Yleisradion resurssien käyttöä paranisivat yhtiön toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääntymisen myötä. Käytännössä Yleisradio voisi edistää toimintansa avoimuutta ja läpinäkyvyyttä esimerkiksi avaamalla yhtiön osasto- ja yksikkökohtaisia kustannuksia nykyistä laajemmin, erittelemällä nykyistä yksityiskohtaisemmin yhtiön henkilöstökulut sekä sisältöjen, jakelun ja digitaalisen palvelukehityksen kustannuksia. Tiedot tulisi julkaista helposti vastaanottajien saataville, kuten esimerkiksi Yleisradion verkkosivuille.

Talouden ja toiminnan avoimuutta tulisi edistää kuitenkin vain siltä osin kuin se olisi mahdollista voimassa olevan lainsäädännön, kuten esimerkiksi lähdesuojaa, tekijänoikeuksia ja liikesalaisuuksien suojaa koskevan lainsäädännön, puitteissa. Säännöksen tarkoituksena ei siten

olisi velvoittaa Yleisradiota avaamaan esimerkiksi sellaisia tietoja, joiden julkaiseminen heikentäisi yhtiön toimituksellista riippumattomuutta tai sananvapauslain 16 §:n mukaista lähteiden ja anonyymin ilmaisun suojaa tai rajoittaisi yhtiön mahdollisuuksia hankkia erilaisia sisältöjä, jotka kuuluvat Yleisradion julkisen palvelun tehtävään. Tietoja, joita säännöksellä ei velvoitettaisi avaamaan ja julkaisemaan, olisivat esimerkiksi Yleisradion journalistiseen sisältötuotantoon liittyvät asiakirjat.

7 c §. *Aineiston tarjonnan eriyttäminen.* Lain 7 b §:n muuttamisen johdosta nykyinen 7 b § koskien aineiston tarjonnan eriyttämistä siirrettäisiin uudeksi 7 c §:ksi. Pykälän sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

12 a §. *Liikenne- ja viestintäviraston taloudelliset valvontatehtävät.* Pykälän otsikosta ja pykälätekstistä muutettaisiin maininnat Viestintävirastosta maininnoiksi Liikenne- ja viestintävirastosta. Lisäksi pykälän 1 ja 3 momentin viittaukset lain 7 a §:ään muutettaisiin viittauksiksi lain 7 c §:ään. Liikenne- ja viestintäviraston taloudelliset valvontatehtävät koskevat aineiston tarjonnan eriyttämistä ja muutoksella korjataan laissa oleva viittausvirhe sekä päivitetään viittaus vastaamaan muuttuvaa pykälänumerointia. Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä, eikä pykälän sisältöön ehdoteta muutoksia.

12 b §. *Kertomus Liikenne- ja viestintävirastolle.* Pykälän otsikon ja pykälätekstin maininnat Viestintävirastosta muutettaisiin teknisenä muutoksena maininnoiksi Liikenne- ja viestintävirastosta.

8 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 8.8.2025.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy hallituksen esitykseen eurooppalaista medianvapausasetusta toimeenpanevaksi lainsäädännöksi. Mainittu hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle samaan aikaan tämän esityksen kanssa. Molemmat esitykset on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

10.1 Sananvapaus

Medianvapausasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisen palvelun medioiden johtajien ja johtokunnan jäsenten nimittämis- ja erottamismenettelyillä pyritään takaamaan julkisen palvelun medioiden riippumattomuus. Kohdassa on tarkempia edellytyksiä valinta- ja erottamiskriteereille ja -menettelyille. Kansalliseen harkintavaltaan jää kuitenkin kriteerien ja menettelyiden tarkempi sisältö. Niin ikään kansallisessa harkintavallassa on sen määrittäminen, mihin tahoihin edellä viitattuja kriteerejä ja menettelyjä tulisi soveltaa.

Medianvapausasetuksen mukainen sääntely on merkityksellistä sananvapauden kannalta. Asetuksen johdantokappaleessa 28 on tunnistettu, että julkisen palvelun medioiden riippumattomuutta koskevien suojatoimien puuttuminen tai puutteellisuus voisi aiheuttaa rahoituksen epävarmuutta ja altistaa julkisen palvelun mediat poliittiselle valvonnalle tai lisääntyvälle poliittiselle valvonnalle. Tämä voisi johtaa johdantokappaleen mukaan siihen, että

julkisen palvelun medioiden uutisointi olisi puutteellista tai puolueellista, valtio puuttuisi johtohenkilöiden nimityksiin tai erottamisiin, niihin kohdistettaisiin mielivaltaisia muutoksia ja julkisen palvelun medioiden rahoitus olisi epävarmaa. Nämä kaikki seikat vaikuttaisivat kielteisesti riippumattomien ja puolueettomien mediapalvelujen saatavuuteen ja siten heikentäisi perusoikeuskirjan 11 artiklassa vahvistettua sananvapautta.

Suomessa on vakiintuneesti katsottu, että julkisen palvelun yleisradiotoiminnan keskeisenä tavoitteena on yksilön perustuslain 12 §:n mukaisen sananvapauden turvaaminen. Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus, johon sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Sananvapautta koskevia määräyksiä sisältyy lisäksi useaan Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen.

Sananvapauden keskeisenä tehtävänä on luoda edellytykset ihmisten osallistumiselle poliittiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan sekä mahdollistaa julkisen vallankäytön kansanvaltainen kontrolli ja demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön avoin kansalaiskeskustelu. Oikeudesta hankkia ja vastaanottaa tietoa on tullut yhä tärkeämpi osa sananvapautta. Tämä edellyttää, että tieto on saatavilla ja se esitetään ymmärrettävässä muodossa.

Perustuslain 22 §:ssä säädetään julkista valtaa koskevasta yleisestä velvollisuudesta turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Sananvapauden osalta tämä tarkoittaa erityisesti sitä, että julkisen vallan tulee luoda sellainen toimintaympäristö, joka tukee yksilön mahdollisuuksia ilmaista ja vastaanottaa erilaisia viestejä. Erityisesti yleisradiotoiminnassa julkisen vallan luomat reunaehdot yleisradiotoiminnan harjoittamiseen on keskeisellä sijalla.

Ehdotetun sääntelyn katsotaan olevan ongelmaton perustuslaissa turvatun sananvapauden kannalta, koska sääntely ei vaikuta Yleisradion julkisen palvelun laajuuteen, sisältöihin eikä sääntely muodosta sananvapauden käyttämiselle ennakollista estettä.

Edellä mainitulla perusteella lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska medianvapausasetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 7 kohta, 6 c §:n 3 momentti, 7 §:n 2 momentin 7 kohta sekä 7 b, 12 a ja 12 b §, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentin 7 kohta ja 7 §:n 2 momentin 7 kohta laissa 635/2005, 6 c §:n 3 momentti ja 7 b § laissa 436/2017 sekä 12 a ja 12 b § laissa 474/2012, sekä

lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 635/2005, 474/2012 ja 436/2017, uusi 8 kohta sekä lakiin uusi 6 d ja 7 c § seuraavasti:

5 §

Hallintoneuvosto

Yhtiöllä tulee olla hallintoneuvosto, jonka jäsenten lukumäärä on korkeintaan 21.

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

7) valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta;

8) valvoa, että julkisen palvelun toteuttamiseen osoitetut varat käytetään avoimesti ja tehokkaasti.

6 c §

Hallitus

Hallituksen tehtävänä on:

1) valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen;

2) valita ja vapauttaa yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot;

3) valita ja vapauttaa yhtiön vastaavat toimittajat ja vahvistaa heidän välisensä vastuunjako;

4) päättää seuraavan vuoden talousarviosta;

5) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat;

6) antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Liikenne- ja viestintävirastolle.

6 d §

Vastaava toimittaja

Sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 4 §:n mukaiseksi vastaavaksi toimittajaksi tulee valita henkilö, jolla on, sen lisäksi mitä mainitun pykälän 2 momentissa säädetään, vastaavan toimittajan tehtäväalueeseen nähden riittävä ja monipuolinen kokemus toimitustyöstä ja toimitustyötä tekevän organisaation johtamisesta. Yhtiöllä voi olla useampi vastaava toimittaja.

Vastaavan toimittajan työsuhdetta ei voida päättää sillä perusteella, että vastaava toimittaja on käyttänyt hänelle kuuluvaa toimituksellista päätösvaltaa, ellei vastaavan toimittajan tehtävän jatkuminen ole yhtiön kannalta ilmeisen kohtuutonta. Muulta osin vastaavan toimittajan työsuhteen päättämiseen sovelletaan työsopimuslakia (55/2001).

7 §

Julkinen palvelu

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

7) välittää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan sekä muun tiedonvälityksen hoitamiseen poikkeusoloissa.

7 b §

Avoimuus

Yhtiön on edistettävä taloutensa ja toimintansa avoimuutta.

7 c §

Aineiston tarjonnan eriyttäminen

Jos yhtiö tarjoaa julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmiston tuotannossa syntyneitä aineistoja muualla kuin televisio- ja radiotoiminnassa, sen on eriytettävä julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnasta ja muusta julkisesta palvelusta muodostuva toimintansa toisistaan.

Eriyttämisellä tarkoitetaan tässä pykälässä sitä, että eriytettävälle toiminnolle on laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja julkisen palvelun toiminnalle myös tase. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yhtiön kirjanpidosta johdettavissa, on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Jos yhtiö ottaa omaan käyttöönsä julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnassa tuotettua aineistoa tarjotakseen sitä muualla kuin televisio- ja radiotoiminnassa, sen tulee tapahtua samoin ehdoin kuin yhtiön luovuttaessa aineistoa yhtiön ulkopuoliseen käyttöön.

12 a §

Liikenne- ja viestintäviraston taloudelliset valvontatehtävät

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo 7 c, 8, 8 a ja 12 §:n noudattamista sekä sitä, että käytössä ei ole alihinnoittelua eikä ristikkäistuksia.

Yhtiön on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain huhtikuun loppuun mennessä tilinpäätöksensä, eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat ja taseet liitetietoineen sekä yhtiön tilintarkastajien lausunto eriyttämislaskelmista. Yhtiön on salassapitosäännösten estämättä Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä toimitettava myös muut valvonnassa tarvittavat tiedot.

Jos yhtiö rikkoo 7 c, 8, 8 a tai 12 §:n tai tämän pykälän säännöksiä, Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa yhtiön korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään yhtiön kustannuksella.

Uhkasakosta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

12 b §

Kertomus Liikenne- ja viestintävirastolle

Yhtiön on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä annettava Liikenne- ja viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta palvelusta. Kertomuksessa on esitettävä tiedot, jotka ovat tarpeen Liikenne- ja viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä.

Liikenne- ja viestintäviraston on annettava valtioneuvostolle lausuntonsa kertomuksesta ja 12 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tilinpäätösasiakirjojen perusteella syyskuun loppuun mennessä. Lausunto annetaan tiedoksi sille eduskunnan valiokunnalle, joka käsittelee Yleisradio Oy:tä koskevat asiat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 16.4.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne

Laki

Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 7 kohta, 6 c §:n 3 momentti, 7 §:n 2 momentin 7 kohta sekä 7 b, 12 a ja 12 b §, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentin 7 kohta ja 7 §:n 2 momentin 7 kohta laissa 635/2005, 6 c §:n 3 momentti ja 7 b § laissa 436/2017 sekä 12 a § ja 12 b § laissa 474/2012, sekä lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 635/2005, 474/2012 ja 436/2017, uusi 8 kohta sekä lakiin uusi 6 d ja 7 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Hallintoneuvosto

Hallintoneuvosto

Yhtiöllä tulee olla hallintoneuvosto, jonka jäsenten lukumäärä on 21.

Yhtiöllä tulee olla hallintoneuvosto, jonka jäsenten lukumäärä on *korkeintaan* 21.

6 §

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

7) valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.
(uusi 8 kohta)

7) valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta;
8) valvoa, että julkisen palvelun toteuttamiseen osoitetut varat käytetään avoimesti ja tehokkaasti.

6 c §

6 c §

Hallitus

Hallitus

Hallituksen tehtävänä on:

1) valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut

Hallituksen tehtävänä on:

1) valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut

Voimassa oleva laki

toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen;

2) valita yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot;

3) päättää seuraavan vuoden talousarviosta;

4) kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat;

5) antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle.

(uusi 6 kohta)

(uusi 6 d §)

Ehdotus

toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen;

2) *valita ja vapauttaa* yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot;

3) *valita ja vapauttaa yhtiön vastaavat toimittajat ja vahvistaa heidän välisensä vastuunjako*;

4) *päättää seuraavan vuoden talousarviosta*;

5) *kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat*;

6) *antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Liikenne- ja viestintävirastolle*.

6 d §

Vastaava toimittaja

Sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 4 §:n mukaiseksi vastaavaksi toimittajaksi tulee valita henkilö, jolla on, sen lisäksi mitä mainitun pykälän 2 momentissa säädetään, vastaavan toimittajan tehtäväalueeseen nähden riittävä ja monipuolinen kokemus toimitustyöstä ja toimitustyötä tekevän organisaation johtamisesta. Yhtiöllä voi olla useampi vastaava toimittaja.

Vastaavan toimittajan työsuhdetta ei voida päättää sillä perusteella, että vastaava toimittaja on käyttänyt hänelle kuuluvaa toimituksellista päätösvaltaa, ellei vastaavan toimittajan tehtävän jatkuminen ole yhtiön kannalta ilmeisen kohtuutonta. Muulta osin vastaavan toimittajan työsuhteen päättämiseen sovelletaan työsopimuslakia (55/2001).

7 §

Julkinen palvelu

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

7) välittää asetuksella tarkemmin säädettyjä viranomaistiedotuksia ja varautua

7 §

Julkinen palvelu

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

7) välittää *valtioneuvoston* asetuksella tarkemmin säädettyjä viranomaistiedotuksia

Voimassa oleva laki

televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

7 b §

Aineiston tarjonnan eriyttäminen

Jos yhtiö tarjoaa julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmiston tuotannossa syntyneitä aineistoja muualla kuin televisio- ja radiotoiminnassa, sen on eriytettävä julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnasta ja muusta julkisesta palvelusta muodostuva toimintansa toisistaan.

Eriyttämisellä tarkoitetaan tässä pykälässä sitä, että eriytettävälle toiminnalle on laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja julkisen palvelun toiminnalle myös tase. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yhtiön kirjanpidosta johdettavissa, on laadittava soveltuvin osin kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Jos yhtiö ottaa omaan käyttöönsä julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnassa tuotettua aineistoa tarjotakseen sitä muualla kuin televisio- ja radiotoiminnassa, sen tulee tapahtua samoin ehdoin kuin yhtiön luovuttaessa aineistoa yhtiön ulkopuoliseen käyttöön.

(uusi 7 c §)

Ehdotus

ja varautua televisio- ja radiotoiminnan sekä muun tiedonvälityksen hoitamiseen poikkeusoloissa.

7 b §

Avoimuus

Yhtiön on edistettävä taloutensa ja toimintansa avoimuutta.

7 c §

Aineiston tarjonnan eriyttäminen

Jos yhtiö tarjoaa julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmiston tuotannossa syntyneitä aineistoja muualla kuin televisio- ja radiotoiminnassa, sen on eriytettävä julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnasta ja muusta julkisesta palvelusta muodostuva toimintansa toisistaan.

Eriyttämisellä tarkoitetaan tässä pykälässä sitä, että eriytettävälle toiminnalle on laadittava tilikausittain tuloslaskelma ja julkisen palvelun toiminnalle myös tase. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yhtiön

kirjanpidosta johdettavissa, on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

Jos yhtiö ottaa omaan käyttöönsä julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnassa tuotettua aineistoa tarjotakseen sitä muualla kuin televisio- ja radiotoiminnassa, sen tulee tapahtua samoin ehdoin kuin yhtiön luovuttaessa aineistoa yhtiön ulkopuoliseen käyttöön.

12 a §

*Viestintäviraston taloudelliset
valvontatehtävät*

Viestintävirasto valvoo 7 a, 8, 8 a ja 12 §:n noudattamista sekä sitä, että käytössä ei ole alihinnoittelua eikä ristikkäistukia.

Yhtiön on toimitettava Viestintävirastolle vuosittain huhtikuun loppuun mennessä tilinpäätöksensä, eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat ja taseet liitetietoineen sekä yhtiön tilintarkastajien lausunto eriyttämislaskelmista. Yhtiön on salassapitosäännösten estämättä Viestintäviraston pyynnöstä toimitettava myös muut valvonnassa tarvittavat tiedot.

Jos yhtiö rikkoo 7 a, 8, 8 a, 12 tai 12 a §:n säännöksiä, Viestintävirasto voi velvoittaa yhtiön korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään yhtiön kustannuksella.

Uhkasakosta ja teettämisuudesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

12 b §

Kertomus Viestintävirastolle

Yhtiön on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä annettava Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta palvelusta. Kertomuksessa on

12 a §

***Liikenne- ja viestintäviraston taloudelliset
valvontatehtävät***

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo 7 c, 8, 8 a ja 12 §:n noudattamista sekä sitä, että käytössä ei ole alihinnoittelua eikä ristikkäistukia.

Yhtiön on toimitettava *Liikenne- ja viestintävirastolle* vuosittain huhtikuun loppuun mennessä tilinpäätöksensä, eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat ja taseet liitetietoineen sekä yhtiön tilintarkastajien lausunto eriyttämislaskelmista. Yhtiön on salassapitosäännösten estämättä *Liikenne- ja viestintäviraston* pyynnöstä toimitettava myös muut valvonnassa tarvittavat tiedot.

Jos yhtiö rikkoo 7 c, 8, 8 a tai 12 §:n tai *tämän pykälän* säännöksiä, *Liikenne- ja viestintävirasto* voi velvoittaa yhtiön korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään yhtiön kustannuksella.

Uhkasakosta ja teettämisuudesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

12 b §

Kertomus Liikenne- ja viestintävirastolle

Yhtiön on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä annettava *Liikenne- ja viestintävirastolle* kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta palvelusta.

Voimassa oleva laki

esitettävä tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä.

Viestintäviraston on annettava valtioneuvostolle lausuntonsa kertomuksesta ja 12 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tilinpäätösasiakirjojen perusteella syyskuun loppuun mennessä. Lausunto annetaan tiedoksi sille eduskunnan valiokunnalle, joka käsittelee Yleisradio Oy:tä koskevat asiat.

Ehdotus

Kertomuksessa on esitettävä tiedot, jotka ovat tarpeen *Liikenne- ja viestintäviraston* televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä.

Liikenne- ja viestintäviraston on annettava valtioneuvostolle lausuntonsa kertomuksesta ja 12 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tilinpäätösasiakirjojen perusteella syyskuun loppuun mennessä. Lausunto annetaan tiedoksi sille eduskunnan valiokunnalle, joka käsittelee Yleisradio Oy:tä koskevat asiat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .